Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2015. gada 12. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Patērētāju tiesību aizsardzība — Direktīva 93/13/EEK — 7. pants — Hipotekārā kredīta līgums — Šķīrējklauzula — Negodīgs raksturs — Patērētāja celta prasība — Valsts procesuālo tiesību norma — Tiesas, kurā celta prasība par standartlīguma atzīšanu par spēkā neesošu, kompetences izskatīt prasību atzīt šajā līgumā iekļautos noteikumus par negodīgiem neesamība

Lieta C-567/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Fővárosi Törvényszék* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 2. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 5. novembrī, tiesvedībā

Nóra Baczó ,

János István Vizsnyiczai

pret

Raiffeisen Bank Zrt .

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente), E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 19. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Ungārijas valdības vārdā – *M. M. Tátrai* un *M. Z. Fehér*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *K. Talabér-Ritz* un *M. van Beek*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – ungāru.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) interpretāciju.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *N. Baczó* un *J. I. Vizsnyiczai*, no vienas puses, un *Raiffeisen Bank Zrt*, no otras puses, par prasību atzīt standartlīgumu un tajā iekļauto šķīrējklauzulu par spēkā neesošiem.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Atbilstoši Direktīvas 93/13 1. panta 1. punktam:

"Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju."

4 Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts ir izteikts šādā redakcijā:

"Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam."

5 Minētās direktīvas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

6 Atbilstoši šīs pašas direktīvas 7. panta 1. punktam:

"Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos."

Ungārijas tiesības

Materiālās tiesību normas

7 1959. gada likuma Nr. IV par Civilkodeksa ieviešanu (*a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény*, turpmāk tekstā – "Civilkodekss"), redakcijā, kas bija spēkā attiecīgā līguma pamatlietā noslēgšanas dienā, 200. pantā ir paredzēts:

"(1) Līgumslēdzējas puses brīvi nosaka līguma saturu. Tās, savstarpēji vienojoties, var atkāpties no noteikumiem, kas reglamentē līgumus, ja tas nav pretrunā kādai tiesību normai.

(2) Jebkurš līgums, ar ko tiek pārkāptas vai apietas tiesību normas, nav spēkā, ja vien minētajā tiesību normā nav paredzētas citas tiesiskās sekas. Tāpat nav spēkā jebkurš līgums, kas acīmredzami ir pretrunā vispārpieņemtiem morāles principiem."

8 Saskaņā ar Civilkodeksa 209. panta 1. punktu "līguma vispārīgie nosacījumi vai tādi patērētāju līguma noteikumi, kas nav tikuši atsevišķi saskaņoti, ir negodīgi gadījumā, ja tie pretēji labticības un godīguma prasībām līdzēju tiesības un pienākumus, kas izriet no līguma, vienpusēji un nepamatoti noteic par sliktu līgumslēdzējam, kurš nav sagatavojis noteikumus".

9 Minētā Civilkodeksa 209/A panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgos noteikumus var apstrīdēt līgumslēdzēja puse, kurai tie ir nelabvēlīgi. Saskaņā ar šā panta 2. punktu šādi noteikumi nav spēkā.

10 Saskaņā ar tā paša Civilkodeksa 227. panta 2. punktu "līgums, kura priekšmets ir neesošs pakalpojums, nav spēkā".

11 Piemērojot Civilkodeksa 239/A panta 1. punktu, līgumslēdzēja puse var lūgt tiesu, pirmkārt, konstatēt līguma vai atsevišķu tā noteikumu spēkā neesamību (daļēja spēkā neesamība) un, otrkārt, nespriest par šīs spēkā neesamības tiesiskajām sekām.

12 Saskaņā ar 1996. gada Kredītiestāžu likuma Nr. CXII (*hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény*), redakcijā, kas bija spēkā attiecīgā līguma pamatlietā noslēgšanas datumā, 213. panta 1. punktu par spēkā neesošu ir jāatzīst tāds patēriņa kredīta vai hipotekārā kredīta līgums, kurā nav minēti šajā tiesību normā minētie noteikumi, tostarp līguma priekšmets, gada procentu likme vai ar līgumu saistīto izmaksu kopējā summa.

Procesuālās tiesības

13 Saskaņā ar 1952. gada III likuma par Civilprocesa likuma ieviešanu (*a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törveny*, turpmāk tekstā – "Civilprocesa kodekss") 3. panta 2. punktu, tiesai, izņemot likumā precizētus gadījumus, ir saistoši lietas dalībnieku izvirzītie prasījumi un juridiskie argumenti. Izvērtējot prasījumus un argumentus, kurus ir iesnieguši lietas dalībnieki, tiesa ņem vērā nevis to formālo nosaukumu, bet gan to saturu.

14 Atbilstoši Civilprocesa kodeksa 22. panta 1. punktam vietējā līmeņa tiesa jeb *járásbíróság* (rajona tiesa) vai *kerületi bíróság* (apgabaltiesa) ir vispārējo tiesību tiesa. Līdz ar to tās jurisdikcijā ir pēc būtības izskatīt visas lietas, kuru izskatīšana atbilstoši likumam nav paredzēta *törvényszék* (reģionālā tiesa).

15 Saskaņā ar minētā kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunktu *törvényszék* jurisdikcijā ir izskatīt strīdus, kuru priekšmets ir negodīgu līguma noteikumu atzīšana par spēkā neesošiem, tostarp atbilstoši Civilkodeksa 209/A pantam.

16 *Kúria* (Augstākā tiesa) civillietu tiesnešu kolēģijas atzinumā Nr. 2/2010/VI.28 par atsevišķiem procesuāliem jautājumiem saistībā ar prasībām par spēkā neesamības atzīšanu ir noteikts, ka tiesai ir pienākums pēc savas ierosmes konstatēt acīmredzamu spēkā neesamības pamatu, kas var tikt skaidri pierādīts, pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem.

17 *Kúria* civillietu tiesnešu kolēģijas atzinumā Nr. 2/2011/XII.12 par atsevišķiem ar patērētāju līgumu spēkā esamību saistītiem jautājumiem ir precizēts, ka rajona tiesai, izvērtējot prasību pēc būtības, vai nu pamatojoties uz atbildētājas izvirzīto iebildumu, vai pēc savas ierosmes ir jāizvērtē līguma noteikuma negodīgums.

18 Piemērojot Civilprocesa kodeksa 24. panta 1. punktu, strīda vērtība tiek noteikta, ņemot vērā prasījuma summu vai jebkuru citu tiesību, uz kurām norādīts prasībā, vērtību.

19 Attiecībā uz nodevas par prasības celšanu civillietā aprēķinu 1990. gada Likuma Nr. XCIII par nodokļiem un nodevām (*1990. évi XCIII. tv. az illetékekről*, turpmāk tekstā – "likums par nodokļiem un nodevām") 39. panta 1. punktā ir paredzēts, ka šīs nodevas aprēķina bāze, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi, atbilst strīda priekšmeta vērtībai dienā, kad celta prasība.

20 Tomēr Likuma par nodokļiem un nodevām 39. panta 3. punktā ir noteikts:

"Ja strīda priekšmeta vērtību nevar noteikt, piemērojot iepriekš minētā 1. punkta noteikumus [..], nodevas aprēķina bāze tiek noteikta šādi:

a) rajona tiesā – 350 000 Ungārijas forintu (HUF) strīdus kārtībā [..];

b) *törvényszék:*

— ja tā lemj kā pirmās instances tiesa – HUF 600 000 strīdus kārtībā [..]."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

21 2007. gada 13. septembrī prasītāji pamatlietā, *N. Baczó* un *J. I. Vizsnyiczai*, ar *Raiffeisen Bank Zrt*, atbilstoši Ungārijas tiesībām reģistrētu banku, noslēdza hipotekārā kredīta līgumu, kas nodrošināts ar hipotēku. Šajā līgumā bija ietverta šķīrējklauzula, saskaņā ar kuru strīdi par kredīta līgumu, izņemot tos, kas attiecas uz finanšu prasījumiem, ir šķīrējtiesas jurisdikcijā.

22 2013. gada 26. februārī prasītāji pamatlietā *Pesti Központi Kerületi Bíróság* (Peštas apgabala centrālā tiesa) cēla prasību atzīt minēto līgumu par spēkā neesošu.

23 Savas prasības pamatojumam prasītāji pamatlietā, pamatojoties uz Civilkodeksa 239/A pantu, 200. panta 2. punktu un 227. panta 2. punktu, apgalvoja, ka hipotekārā kredīta līgums, kuru viņi bija parakstījuši, ir acīmredzami prettiesisks, pretējs vispārpieņemtajiem morāles principiem un ka tā priekšmetu nav iespējams izpildīt. Tāpat viņi atsaucās uz to, ka šis līgums atbilst spēkā neesamības pamatiem, kas paredzēti 1996. gada Kredītiestāžu likuma Nr. CXII 213. panta 1. punktā.

24 Atbildot uz *Pesti Központi Kerületi Bíróság* lūgumu sniegt papildu ziņas, prasītāji pamatlietā tāpat lūdza minētajā līgumā ietverto šķīrējklauzulu atzīt par spēkā neesošu, piemērojot Direktīvu 93/13, Civilkodeksa 209. panta 2. punktu un *Kúria* atzinumu Nr. 2/2011/XII.12.

25 Ņemot vērā pēdējo prasījumu un pēc tam, kad *Pesti Központi Kerületi Bíróság* hipotekārā kredīta līgumu bija kvalificējusi par "standartlīgumu", tā, piemērojot Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunktu, saskaņā ar kuru strīdu, kuru priekšmets ir negodīgu līguma noteikumu atzīšana par spēkā neesošiem, izskatīšana ir reģionālo tiesu jurisdikcijā, ar 2013. gada 6. maija rīkojumu nosūtīja lietu *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas tiesa).

26 Prasītāji pamatlietā šo rīkojumu pārsūdzēja, lūdzot to pārskatīt un atzīt par piekritīgu rajona tiesai. Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka savas prasības pamatojumam prasītāji pamatlietā apstrīd, pirmkārt, ka būtu savā prasībā lūguši atzīt sava hipotekārā kredīta līguma noteikumu par negodīgu, un, otrkārt, lai to lieta tiktu nosūtīta reģionālai tiesai.

27 Iesniedzējtiesa precizē, ka saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunktu patērētājs var lūgt konstatēt tādā standartlīgumā, kuru viņš ir noslēdzis, kā pamatlietā ietverta noteikuma negodīgumu tikai reģionālā tiesā, lai gan gadījumā, ja patērētājs ir atbildētājs prasībā, kuru ir cēlusi otra līgumslēdzēja puse, viņš var rajona tiesā izvirzīt iebildumu, lai minētais noteikums tiktu atzīts par negodīgu.

28 Atkarībā no atbilstoši strīda vērtībai noteiktā sliekšņa, tiesvedība, kuru patērētājs uzsāk, lai citu iemeslu dēļ tiktu konstatēta standartlīguma spēkā neesamība, tomēr var būt rajona tiesas jurisdikcijā. Atbilstoši iesniedzējtiesas domām, būtu loģiski, ja rajona tiesas varētu lemt arī par prasību konstatēt tā paša līguma negodīgo noteikumu spēkā neesamību.

29 Visbeidzot, minētā tiesa uzskata, ka, nosūtot patērētāju uz reģionālo tiesu, tas var tikt nostādīts nelabvēlīgā situācijā, tostarp tādēļ, ka Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunktā iekļautais noteikums tam rada lielākus izdevumus. Šāda situācija var apdraudēt Direktīvas 93/13 mērķu sasniegšanu.

30 Šādos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai tiesvedība ir jāuzskata par patērētājam nelabvēlīgu, ja tas, ceļot prasību par tiesvedības uzsākšanu rajona tiesā, lai konstatētu līguma (vispārējie līguma noteikumi) spēkā neesamību, nevar papildus lūgt, lai šī paša līguma noteikumi tiktu atzīti par negodīgiem, neiesaistot reģionālās tiesas (*törvényszék*) piekritību[?] Tiesvedībā, kuru ir uzsākusi otra līgumslēdzēja puse, patērētājs var atsaukties uz līguma noteikuma negodīgumu rajona tiesā, un lietas nodošana reģionālajai tiesai nozīmē, ka patērētājam būs jāmaksā lielāka nodeva.

2) Vai tiktu nodrošināts līdzsvars, ja patērētājam saistībā ar tiesvedību, kuru viņš ir ierosinājis rajona tiesā, lūdzot konstatēt līguma spēkā neesamību, būtu iespēja norādīt arī uz atsevišķu šī līguma noteikumu negodīgumu un tā rezultātā šīs pašas rajona tiesas kompetencē būtu tos atzīt par negodīgiem[?]"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

31 Lasot prejudiciālos jautājumus kopā ar iesniedzējtiesas motīviem, jāsecina, ka tā aicina Tiesu spriest par to, vai valsts procesuālo tiesību normas ir saderīgas ar Savienības tiesībām, tostarp ar Direktīvu 93/13.

32 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai arī prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesai nav pienākuma izvērtēt valsts tiesību aktu vai valsts prakses atbilstību Savienības tiesībām, tā vairākkārt ir nolēmusi, ka tās kompetencē ir sniegt iesniedzējtiesai visus Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas tai ļautu izlemt jautājumu par šādu atbilstību, taisot spriedumu izskatāmajā lietā (skat. spriedumu *Pannon Gép Centrum*, C-368/09, EU:C:2010:441, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Šādos apstākļos, ja iesniedzējtiesas šaubas attiecas uz iespējamo nelabvēlīgo situāciju, kādu Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunkta piemērošana rada patērētājam, kurš izmanto Direktīvā 93/13 paredzētās tiesības, ir jāuzskata, ka prejudiciālie jautājumi attiecas uz šīs direktīvas un, it īpaši, tās 7. panta 1. punkta interpretāciju.

Par lietas būtību

34 Ar saviem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts procesuālo tiesību norma, saskaņā ar kuru rajona tiesa, kuras kompetencē ir izskatīt patērētāju prasības, kas attiecas uz standartlīgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, nevar izskatīt minētā patērētāja prasību atzīt, ka šā paša līguma noteikumi ir negodīgi.

35 Šajā ziņā uzreiz ir jāatgādina, ka par Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunktu tika iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Jőrös* (C-397/11, EU:C:2013:340).

36 Minētajā lietā iesniedzējtiesa tostarp jautāja Tiesai, vai Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesa, kas izskata strīdu par patērētāja līguma spēkā esamību, pēc savas ierosmes var pārbaudīt attiecīgo līgumu noteikumu negodīgumu un, iespējams, atzīt līgumu par spēkā neesošu, pat ja atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam negodīgu līguma noteikumu atzīšana par spēkā neesošiem ir citas tiesu varas iestādes kompetencē.

37 Sprieduma *Jőrös* (EU:C:2013:340) 53. punktā Tiesa nosprieda, ka Direktīva 93/13 ir interpretējama tādējādi, ka valsts tiesai, kas pēc savas ierosmes ir konstatējusi līguma noteikuma negodīgumu, cik iespējams, savas procesuālās tiesību normas ir jāpiemēro tā, ka tiek ņemtas vērā visas sekas, kas atbilstoši valsts tiesībām izriet no attiecīgā līguma negodīguma konstatācijas, lai pārliecinātos, ka patērētājam šis noteikums nav saistošs.

38 Tomēr ir jāprecizē, ka šī lieta no lietas, kurā ticis pasludināts spriedums *Jőrös* (EU:C:2013:340), atšķiras ar to, ka tajā tiek izskatīts jautājums par to, vai patērētājs, kā prasītājs, papildus līguma spēkā neesamībai, kas ietilpst Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā, pats drīkst apgalvot, ka tajā iekļautie līguma noteikumi ir negodīgi, neraugoties uz jurisdikcijas noteikumu, atbilstoši kuram šim patērētājam šāda prasība ir jāceļ citā valsts tiesā.

39 Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums nodrošināt, ka to valsts tiesību sistēmās pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.

40 Turpretī Direktīvā 93/13 nav skaidra noteikuma par to, kuras tiesas kompetencē ir tādu patērētāju prasību izskatīšana, kurā prasīts atzīt par spēkā neesošiem šādus negodīgus noteikumus.

41 Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā saskaņā ar to procesuālās autonomijas principu ir jānosaka piekritīgās tiesas un jāparedz sīki procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās (spriedums *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Tādējādi no Tiesas iedibinātas judikatūras arī izriet, ka to prasību procesuālā kārtība, kuru mērķis ir aizsargāt tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt mazāk labvēlīga par to, kura attiecas uz līdzīgām prasībām valsts teritorijā (līdzvērtības princips), ne arī padarīt par neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt Eiropas Savienības tiesībās piešķirto tiesību izmantošanu (efektivitātes princips) (šajā ziņā skat. spriedumus *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 46. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 30. punkts).

43 Attiecībā, pirmkārt, uz līdzvērtības principu ir jānorāda, ka savos rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē Eiropas Komisija izteica šaubas par to, ka tāda valsts procesuālo tiesību norma kā Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunkts, kurā reģionālajām tiesām ir piešķirta ekskluzīva jurisdikcija patērētāju prasību, kuras ir vērstas uz to, lai negodīgi līguma noteikumi tiktu atzīti par spēkā neesošiem, izskatīšanai, atbilst šim principam. Šajā saistībā Komisija salīdzina minētās prasības ar tām patērētāju celtajām prasībām, kuras ir vērstas uz to, lai citu iemeslu dēļ tiktu atzīts, ka līguma noteikumi nav spēkā, ciktāl šīs pēdējās minētās prasības – atkarībā no atbilstoši strīda vērtībai piemērojamajiem sliekšņiem – var būt rajona tiesu kompetencē.

44 Tomēr ir jāuzsver, ka valsts tiesai, kas vienīgā var tieši zināt piemērojamos procesuālos noteikumus, ir jāpārbauda attiecīgo prasību līdzība, ievērojot to priekšmetu, pamatu un būtiskās sastāvdaļas (skat. spriedumus *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 50. punkts, un *Agrokonsulting-04*, EU:C:2013:432, 39. punkts).

45 Pieņemot, ka patērētāju prasības, kuras ir vērstas uz to, lai līguma noteikumi tiktu atzīti par spēkā neesošiem tostarp vai tikai to iemeslu dēļ, kas izriet no Direktīvas 93/13, no vienas puses, un patērētāju prasības, kuras ir vērstas uz to, lai līguma noteikumi tiktu atzīti par spēkā neesošiem tikai to iemeslu dēļ, kas izriet no valsts tiesībām, no otras puses, ir līdzīgas, ir jāizvērtē, vai minēto prasību, kas balstītas uz Savienības tiesībām, procesuālā kārtība nav nelabvēlīgāka par to prasību procesuālo kārtību, kas ir balstītas tikai uz valsts tiesībām.

46 Šajā ziņā ir jāuzskata, ka reģionālo tiesu kompetence izskatīt prasības, kas celtas to iemeslu dēļ, kas izriet no Savienības tiesībām, nav obligāti par "nelabvēlīgu" kvalificējama procesuālā kārtība. Proti, izvēloties tiesas, kas ir mazākā skaitā un augstākas instances nekā rajona tiesas, var tikt veicināta vienveidīga un lietās, kas attiecas uz no Direktīvas 93/13 izrietošiem noteikumiem, specializēta tiesvedība.

47 Attiecībā uz augstākiem tiesāšanās izdevumiem, kas prasītājam varētu rasties reģionālajās tiesās, ir jānorāda, ka no šā apstākļa vien nevar tikt secināts, ka tādas lietas izskatīšana kā pamatlietā šādās tiesās apdraudētu līdzvērtības principu. Proti, šādas interpretācijas rezultātā tiktu izvērtēta līdzvērtība starp to attiecīgo personu tiesību aizsardzību, kas izriet no Savienības tiesībām, no vienas puses, un to attiecīgo personu tiesību aizsardzību, kas izriet no valsts tiesībām, no otras puses, raugoties tikai no izmaksu aspekta, nepamatoti neņemot vērā iespējamās tiesvedības priekšrocības, kas ir paredzētas tādu prasību izskatīšanai, kuras ir balstītas uz Savienības tiesībām, kā tās, kas minētas šā sprieduma iepriekšējā punktā.

48 No iepriekš minētā izriet, ka nevar tikt uzskatīts, ka Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunktā nav ievērots līdzvērtības princips.

49 Runājot, otrkārt, par efektivitātes principu, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuāla norma nepadara neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi visā procesā, tā norisi un tā īpatnības dažādu instanču valsts tiesās (spriedums *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, 51. punkts).

50 Attiecībā uz prasību pamatlietā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka, ja lieta no rajona tiesas tiktu nodota reģionālajā tiesā, patērētājiem – kā prasītājiem – varētu rasties papildu izdevumi.

51 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka tādiem procesuālajiem noteikumiem par tiesību aizsardzības līdzekļu struktūru, kas ir paredzēti vispārējās interesēs par pareizu tiesvedību un paredzamību, ir jābūt pārākiem pār indivīdu interesēm tādā ziņā, ka tie nevarētu mainīties katrā atsevišķajā gadījumā atkarībā no lietas dalībnieku ekonomiskā stāvokļa (spriedums *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, EU:C:2013:800, 38. punkts).

52 Lai tiktu ievērots efektivitātes princips, iekšējo pārsūdzības līdzekļu organizēšanas dēļ tomēr nedrīkst kļūt neiespējama vai pārmērīgi apgrūtināta lietas dalībnieka no Savienības tiesībām izrietošo tiesību īstenošana (spriedums *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, EU:C:2013:800, 39. punkts).

53 Šajā gadījumā, pirmkārt, ir jānorāda, ka no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka tikai noteiktā situācijā un ļoti reti ekskluzīvas jurisdikcijas izskatīt lietas pēc būtības, kas reģionālajām tiesām piešķirta Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunktā, dēļ patērētājam – kā prasītājam – var būt jāmaksā augstāka nodeva. Proti, tas tā ir – kas jāpārbauda iesniedzējtiesai – tikai

tad, kad strīda priekšmeta vērtība nav nosakāma, un atbilstoši Likuma par nodokļiem un nodevām 39. panta 3. punkta b) apakšpunktam nodeva par prasības celšanu reģionālā tiesā atbilst iepriekš noteiktai summai.

54 Otrkārt, no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem tāpat izriet, ka prasības, kas celtas reģionālā tiesā, tostarp tās, kas vērstas uz to, lai tiktu atzīts, ka līguma noteikumi ir negodīgi, ir saistītas ar advokāta palīdzību.

55 Tomēr ir jāņem vērā valsts procesuālajās normās paredzētie mehānismi, kas paredzēti, lai kompensētu patērētāju iespējamās finansiālās grūtības, piemēram, juridiskās palīdzības saņemšana, kas varētu ļaut kompensēt tās pārmērīgās izmaksas tiesāšanās izdevumu ziņā, kuras ir saistītas ar lietas nodošanu no rajona tiesas reģionālajai tiesai un ar gan augstākas nodevas piemērošanu, gan vajadzību izmantot advokāta palīdzību (skat. spriedumu *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, EU:C:2013:800, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

56 Treškārt, Komisija apgalvo, ka reģionālās tiesas iespējamais ģeogrāfiskais attālums salīdzinājumā ar patērētāja dzīvesvietu var būt šķērslis viņa tiesību celt prasību tiesā īstenošanai.

57 Tomēr ir jāatzīst, ka Tiesai iesniegtie lietas materiāli neļauj konstatēt – neskarot iesniedzējtiesas pienākumu to pārbaudīt –, ka efektīvai procesa norisei ir nepieciešams, lai patērētājs – kā prasītājs – piedalītos visās šā procesa stadijās (šajā ziņā skat. spriedumu *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, EU:C:2013:800, 41. punkts).

58 Ceturtkārt un visbeidzot, ir jāuzsver, ka Civilprocesa kodeksa 23. panta 1. punkta k) apakšpunkta mērķis – kā savos apsvērumos ir apgalvojusi Ungārijas valdība – ir ar līgumu negodīgiem noteikumiem saistītu lietu izskatīšanu uzdot reģionālajām tiesām, kurām ir lielāka profesionālā pieredze, un tādējādi nodrošināt vienveidīgu praksi, kā arī efektīvāku patērētāju tiesību aizsardzību.

59 Līdz ar to uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā valsts procesuālo tiesību norma, saskaņā ar kuru rajona tiesa, kuras kompetencē ir izskatīt patērētāju prasības, kas attiecas uz standartlīgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, nevar izskatīt minētā patērētāja prasību atzīt, ka tā paša līguma noteikumi ir negodīgi, ja vien lietas nodošana no rajona tiesas nerada tādas procesuālas neērtības, kuru dēļ patērētājiem Eiropas Savienības tiesībās piešķirto tiesību izmantošana pārmērīgi tiek apgrūtināta. Šajā ziņā nepieciešamās pārbaudes ir jāveic valsts tiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

60 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā valsts procesuālo tiesību norma, saskaņā ar kuru rajona tiesa, kuras kompetencē ir izskatīt patērētāju prasības, kas attiecas uz standartlīgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, nevar izskatīt minētā patērētāja prasību atzīt, ka tā paša līguma noteikumi ir negodīgi, ja vien lietas nodošana no rajona tiesas nerada tādas procesuālas neērtības, kuru dēļ patērētājiem Eiropas Savienības tiesībās piešķirto tiesību izmantošana pārmērīgi tiek apgrūtināta. Šajā ziņā nepieciešamās pārbaudes ir jāveic valsts tiesai.

[Paraksti]